

Nazwa kwalifikacji: **Organizacja i prowadzenie procesów hutniczych**

Oznaczenie kwalifikacji: **MG.38**

Numer zadania: **01**

Wersja arkusza: **SG**

Wypełnia zdający

Numer PESEL zdającego*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę z numerem
PESEL i z kodem ośrodka

Czas trwania egzaminu: **180** minut.

MG.38-01-22.06-SG

EGZAMIN POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE

Rok 2022

CZĘŚĆ PRAKTYCZNA

**PODSTAWA PROGRAMOWA
2017**

Instrukcja dla zdającego

1. Na pierwszej stronie arkusza egzaminacyjnego wpisz w oznaczonym miejscu swój numer PESEL i naklej naklejkę z numerem PESEL i z kodem ośrodka.
2. Na KARCIE OCENY w oznaczonym miejscu przyklej naklejkę z numerem PESEL oraz wpisz:
  - swój numer PESEL*,
  - oznaczenie kwalifikacji,
  - numer zadania,
  - numer stanowiska.
3. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron i nie zawiera błędów. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś przez podniesienie ręki przewodniczącemu zespołu nadzorującego.
4. Zapoznaj się z treścią zadania oraz stanowiskiem egzaminacyjnym. Masz na to 10 minut. Czas ten nie jest wliczany do czasu trwania egzaminu.
5. Czas rozpoczęcia i zakończenia pracy zapisze w widocznym miejscu przewodniczący zespołu nadzorującego.
6. Wykonaj samodzielnie zadanie egzaminacyjne. Przestrzegaj zasad bezpieczeństwa i organizacji pracy.
7. Po zakończeniu wykonania zadania pozostaw arkusz egzaminacyjny z rezultatami oraz KARTĘ OCENY na swoim stanowisku lub w miejscu wskazanym przez przewodniczącego zespołu nadzorującego.
8. Po uzyskaniu zgody zespołu nadzorującego możesz opuścić salę/miejsce przeprowadzania egzaminu.

Powodzenia!

* w przypadku braku numeru PESEL – seria i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość

Zadanie egzaminacyjne

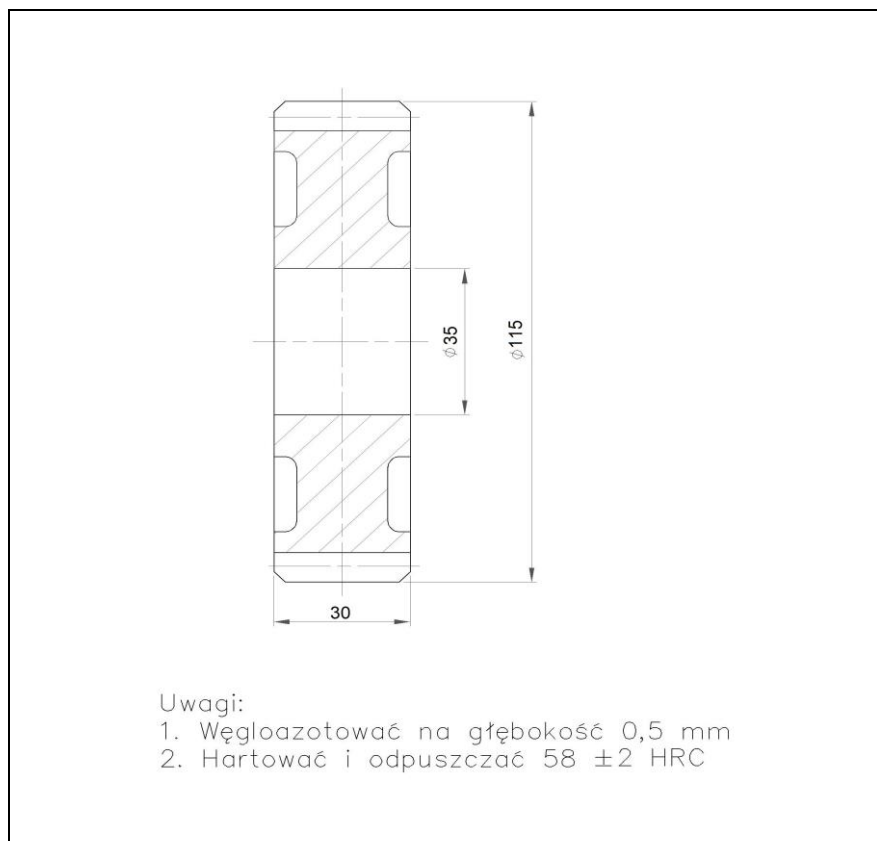
Sporządź dokumentację technologiczną węglazotowania gazowego 6500 sztuk kół zębatach, wykonanych ze stali 15HGM, zgodnie z rysunkiem *Główne wymiary i parametry obróbki cieplno-chemicznej koła zębatego walcowego o zębach prostych*. Proces należy przeprowadzić zgodnie ze *Schematem węglazotowania stali i obróbki cieplnej po węglazotowaniu* oraz *Wytycznymi działu technologicznego*.

Czas węglazotowania dobierz na podstawie wykresu *Szybkość węglazotowania stali 15HGM w temperaturze 870°C*. Do obliczenia czasu nagrzewania przed węglazotowaniem wykorzystaj *Dane niezbędne do wyznaczenia czasu nagrzewania przedmiotów poddawanych obróbce cieplnej i cieplno-chemicznej*.

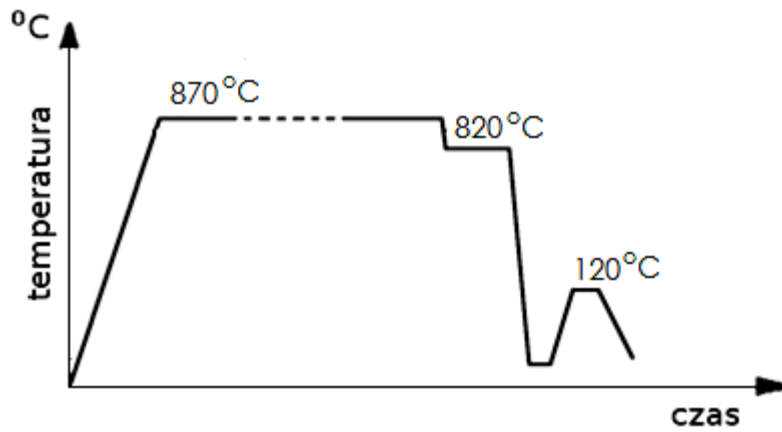
Dobierz z *Wykazu urządzeń i oprzyrządowania dostępnego w zakładzie* te elementy wyposażenia, które umożliwią realizację zamówienia.

Zaplanuj metody kontroli realizowanego procesu, dobierz urządzenia do przeprowadzania badań na podstawie *Wykazu dostępnych w zakładzie urządzeń laboratoryjnych*.

Oblicz liczbę cykli niezbędnych do realizacji zlecenia, podaj zapotrzebowanie na ilość atmosfery endotermicznej oraz metanu i amoniaku przy realizacji całego zlecenia.

Rysunek 1. Główne wymiary i parametry obróbki cieplno-chemicznej koła zębatego walcowego o zębach prostych

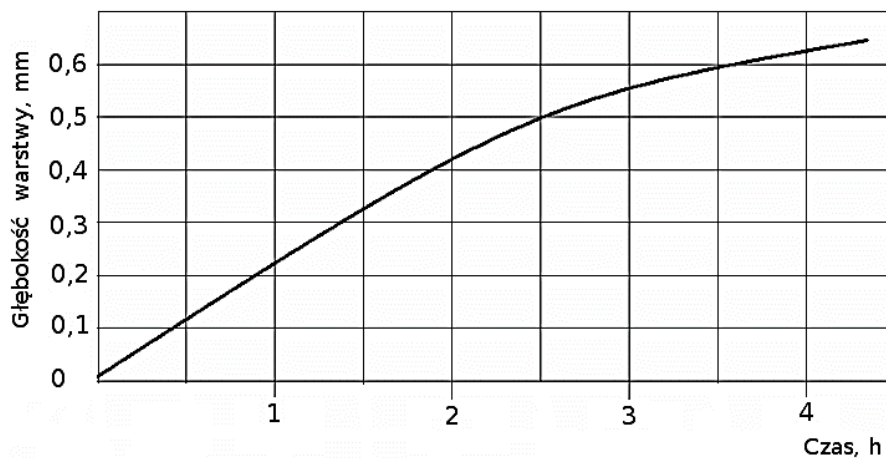
Rysunek 2. Schemat węglonazotowania stali i obróbki cieplnej po węglonazotowaniu

Wytyczne działu technologicznego

W trakcie jednego cyklu do każdego pieca komorowego dostępnego w zakładzie można załadować 130 kół o średnicy 100÷120 mm.

Warunki prowadzenia procesu węglonazotowania oraz obróbki cieplnej po węglonazotowaniu:

- przedmioty powinny być ułożone w piecu w odległości $d/2$,
- nagrzewanie do węglonazotowania oraz podchładzanie i wychładzanie po węglonazotowaniu należy, prowadzić w atmosferze endotermicznej,
- węglonazotowanie należy przeprowadzić w atmosferze endotermicznej wzbogaconej w metan i amoniak,
- ilość gazu endotermicznego, wprowadzanego do pieca w jednostce czasu: $6 \text{ m}^3/\text{h}$,
- ilość metanu wzbogacającego atmosferę endotermiczną, wprowadzanego do pieca w jednostce czasu: $0,6 \text{ m}^3/\text{h}$,
- ilość amoniaku wzbogacającego atmosferę endotermiczną, wprowadzanego do pieca w jednostce czasu: $0,3 \text{ m}^3/\text{h}$,
- łączny czas podchładzania i wychładzania po węglonazotowaniu: 60 minut,
- czas chłodzenia podczas hartowania: 15 minut,
- czas nagrzewania do temperatury odpuszczania: 45 minut,
- czas wygrzewania przy odpuszczaniu: 15 minut,
- czas chłodzenia po odpuszczaniu: 60 minut.

Rysunek 3. Szybkość węglonazotowania stali 15HGM w temperaturze 870°C

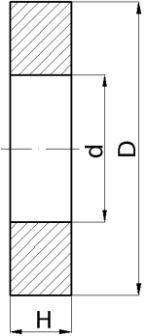
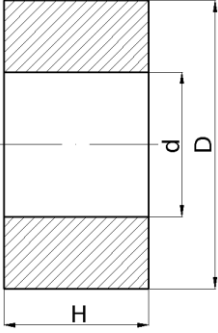
Dane niezbędne do wyznaczenia czasu nagrzewania przedmiotów poddawanych obróbce cieplnej i cieplno-chemicznej

Do obliczania czasu grzania ułożonych pojedynczo w piecu przedmiotów typu tuleja i pierścień przyjmuje się wymiar redukowany, wyznaczany jako iloczyn $K \times S$, gdzie:

S – minimalny wymiar charakterystyczny przedmiotu,

K – współczynnik kształtu.

Określanie wymiaru charakterystycznego S dla przedmiotów typu tulei i pierścieni, w zależności od wymiarów elementu

	$\frac{D-d}{2} \geq H$ $S = H$
	$\frac{D-d}{2} < H$ $S = \frac{D-d}{2}$

Wartość współczynnika kształtu K dla przedmiotów obrabianych cieplnie

Kształt przedmiotu	Współczynnik kształtu K
Kula	0,7
Sześcian	0,7
Walec	1,0
Prostopadłościan	1,0
Pręt okrągły	1,0
Pręt kwadratowy	1,4
Pierścień	1,5
Płaskownik lub blacha	1,5

Orientacyjny wskaźnik czasu grzania przedmiotów ze stali τ dla różnych operacji obróbki cieplnej i cieplno-chemicznej

Operacja obróbki cieplnej	Nawęglanie, węglazotowanie		Hartowanie, wyżarzanie normalizujące i zupełne			
	Piec komorowy elektryczny	Kąpiel solna	Piec komorowy elektryczny		Kąpiel solna	
Zabiegi	Nagrzewanie	Nagrzewanie	Nagrzewanie	Wygrzewanie	Nagrzewanie	Wygrzewanie
Wartość wskaźnika τ	min/mm minimalnego wymiaru charakterystycznego S					
	0,8	0,35	0,8	0,2	0,35	0,17

Wartość współczynnika m uwzględniającego sposób ułożenia materiału w piecu

Sposób ułożenia materiału (wsad okrągły)	m	Sposób ułożenia materiału (wsad o przekroju kwadratowym)	m
	1		1
	1		1,3
	2		4
	1,5		2,2
	1,3		1,8

Wykaz urządzeń i oprzyrządowania dostępnego w zakładzie

Piec elektryczny komorowy typu D z atmosferą regulowaną – 1 stanowisko

Model	Pojemność komory grzewczej dm ³	Maksymalna temperatura pracy °C	Wymiary wewnętrzne szer. x gł. x wys. mm	Masa wsadu kg	Moc kW
D-06/130	90	650	450 x 650 x 300	200	15,0

Piec elektryczny komorowy typu RMK z atmosferą regulowaną – 1 stanowisko

Model	Pojemność komory grzewczej dm ³	Maksymalna temperatura pracy °C	Wymiary wewnętrzne szer. x gł. x wys. mm	Masa wsadu kg	Moc kW
RMKg 6x6x9	320	1000	600 x 600 x 900	600	81,0

Piec elektryczny komorowy z cyrkulacją powietrza typu IZO – 1 stanowisko

Model	Pojemność komory grzewczej dm ³	Maksymalna temperatura pracy °C	Wymiary wewnętrzne szer. x gł. x wys. mm	Masa wsadu kg	Moc kW
IZO-2.0	270	650	500 x 600 x 900	370	12,0

Wanna hartownicza – 2 stanowiska

Model	Pojemność użyteczna dm ³	Środek chłodzący	Wymiary wewnętrzne szer. x gł. x wys. mm
VH200	200	olej hartowniczy	550 x 550 x 900
SQ270	270	roztwór wodny soli	600 x 600 x 1 000

Studzienka do studzenia – 4 stanowiska

Model	Pojemność użyteczna dm ³	Środek chłodzący	Wymiary wewnętrzne szer. x gł. x wys. mm
SP200	200	powietrze	500 x 800 x 500

Sprzęt pomocniczy dostępny w zakładzie – 10 kompletów

Lp.	Rodzaj urządzenia/oprzysządowania
1.	Płyta
2.	Stojak wsadowy
3.	Pręty wsadowe
4.	Ośłona na stojak i pręty wsadowe

Wykaz dostępnych w zakładzie urządzeń laboratoryjnych

Lp.	Rodzaj urządzenia
1.	Twardościomierz Vickersa
2.	Twardościomierz Brinnella
3.	Twardościomierz Rockwella
4.	Mikroskop metalograficzny EPITYP II
5.	Zestaw urządzeń do przygotowywania zglądów metalograficznych

Czas przeznaczony na wykonanie zadania wynosi 180 minut.

Ocenie podlegać będzie 5 rezultatów:

- Karta technologiczna obróbki cieplno-chemicznej, część I – Parametry węgloazotowania i hartowania,
- Karta technologiczna obróbki cieplno-chemicznej, część II – Opis operacji,
- Karta technologiczna operacji odpuszczania,
- wykaz sprzętu i warunków do przeprowadzenia badań kontrolnych procesu obróbki cieplno-chemicznej,
- zapotrzebowanie na czynniki gazowe przy prowadzeniu obróbki cieplno-chemicznej.

Karta technologiczna obróbki cieplno-chemicznej

I. Parametry węglonazotowania i hartowania				
Nazwa operacji	Węglonazotowanie	Nr operacji	xxxxxxx	
Nazwa elementu	Koło zębate walcowe o zębach prostych	Nr rysunku	xxxxxxx	
Gatunek materiału		Stan materiału	normalizowany	
Głębokość węglonazotowania, mm				
Temperatura węglonazotowania, °C				
Temperatura hartowania, °C				
Czas nagrzewania przed węglonazotowaniem, min <i>(obliczoną wartość należy zaokrąglić do liczby całkowitej w górę)</i>				
Czas węglonazotowania, h				
Czas podchładzania i wychładzania po węglonazotowaniu, min				
Czas chłodzenia podczas hartowania, min				
Rodzaj pieca do węglonazotowania				
Rodzaj urządzenia do chłodzenia podczas hartowania				
II. Opis operacji				
Nr zabiegu	Nazwa zabiegu	Urządzenie/ oprzyrządowanie	Ośrodek/atmosfera	
			Rodzaj ośrodka/atmosfery	Ilość wprowadzanego gazu w jednostce czasu*
1.			xxx	xxx
2.			xxx	xxx
3.				
4.	Węglonazotowanie			
5.				
6.	Hartowanie/chłodzenie			xxx
7.			xxx	xxx

* należy wypełnić rubryki dotyczące zabiegów przeprowadzanych w celowo wytwarzanej atmosferze gazowej

Karta technologiczna operacji odpuszczania			
Nazwa operacji	Odpuszczanie	Nr operacji	xxxxxxx
Nazwa elementu	Koło zębate walcowe o zębach prostych	Nr rysunku	xxxxxxx
Gatunek materiału		Stan materiału	
Temperatura odpuszczania, °C			
Czas nagrzewania, min			
Czas wygrzewania, min			
Czas chłodzenia, min			
Rodzaj pieca do odpuszczania			
Rodzaj urządzenia do chłodzenia			

Wykaz sprzętu i warunków do przeprowadzenia badań kontrolnych procesu obróbki cieplno-chemicznej

Kontrola twardości warstwy powierzchniowej			
1. Symbol twardości		2. Wartość wymagana	
3. Rodzaj urządzenia		4. Rodzaj wglębniaka	
5. % wyrobów, które należy poddać badaniom kontrolnym	10%	6. Liczba kół badanych w 1 cyklu procesu ^{a)} , szt.	
Kontrola głębokości warstwy węglazotowanej			
1. Wymagana grubość warstwy, mm			
2. Urządzenie do badania grubości warstwy			
3. Rodzaj próbki do badania grubości warstwy			
4. % wyrobów, które należy poddać badaniom kontrolnym	0,5%	5. Liczba kół badanych w 1 cyklu procesu ^{a)} , szt.	
<i>a) obliczoną ilość elementów do badania kontrolnego należy zaokrąglić do liczby całkowitej w górę</i>			

Zapotrzebowanie na czynniki gazowe przy prowadzeniu obróbki cieplno-chemicznej

Rodzaj czynnika	Ilość czynnika niezbędna w 1 cyklu procesu, m ³	Liczba cykli	Ilość czynnika niezbędna do realizacji całego zamówienia, m ³
Atmosfera Endo			
CH ₄			
NH ₃			